

Fby 720

Nr. 1c

18 IX. 37

OSZCZĘDNOŚCI SEZON 1937/38

Sezon 1937/38

Składaj
Twoje Oszczędności

w

K. K. O.

powiatu bydgoskiego

Bydgoszcz

Gdańska 10

Telef. 14-32

.....
PUPILARNA PEWNOŚĆ

ceną
20 gr.

Swój do swego po los do Rzannego

Bydgoszcz, Gdańska 25 — Tel. 33-32

Kolektura — Specjalny skład wyrobów tytoniowych.

---

*Władysław Stoma
Dyrektor Teatru Miejskiego*

*Wykwintne
obuwie*

Leo

Największą zbiornicą oszczędności jest

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI

MIASTA BYDGOSZCZY

w Bydgoszczy, ulica Jagiellońska nr 4.

Telefon 20-06 i 20-07.

Po dziesięciu latach.

Kiedy dnia 1-go września 1926 roku objąłem kierownictwo Teatru Miejskiego w Bydgoszczy po poprzedniku moim ś. p. dyr. Dybizańskim, zdawałem sobie w pełni sprawę z ogromu zadań i odpowiedzialności wysokiej związanych z prowadzeniem tej sceny.

Teatr na ziemiach zachodniej Polski, bez względu na to, gdzie się mieści, w Poznaniu, w Katowicach, w Bydgoszczy, czy w Toruniu, musi mieć przede wszystkim oblicze wybitnie polskie, musi być organicznie związanym z tą dzielnicą, a ściśle z wybitnie polskim charakterem miast, musi kierować takim warsztatem kulturalnym rasowa myśl polska i polskie w nim rządzić uczucie. Inaczej mówiąc — musi teatr taki służyć wyłącznie celom polskiej kultury narodowej, nie zaś kosmopolitycznym. Jego też zadania z natury rzeczy muszą być charakteru niewyłącznie rozrywkowego, ale i wychowawczego, kształcącego zarówno publiczność teatralną jak i aktorów, żywy organizm tego teatru.

Smakosze piją tylko

PIWA OKOCIMSKIE

Reprezentacja w Bydgoszczy

BROWAR BYDGOSKI

Telefon 1505.

A przy tych założeniach natury ideowej, teatr winien być prowadzony na zasadach zdrowych, stanowić instytucję dobrze i sprawnie zorganizowaną. Nic bowiem tak nie wpływa na zachwianie najmocniejszych planów, jak wadliwie podjęta organizacja dla ich realizowania. Dlatego też na tym samym naczelnym miejscu postawiłem sobie zadanie zapewnienia teatrowi zdrowych i prawidłowych podstaw rozwojowych. Żywoć i egzystencję bez wstrząsów i wahań.

Solidność, dokładność i porządek, czynniki wzajemnego zaufania, oto zasady, które obok owej przewodniej myśli — żeby teatr służył polskiej kulturze i polskiej publiczności teatralnej, uznałem przy obejmowaniu teatru w Bydgoszczy za główne zadanie.

Mówiąc o tym dzisiaj — po latach dziesięciu — jednolitej i niezmiennej zawsze w tym samym kierunku podejmowanej pracy — czynię jakby zwierzenie, jakby rachunek sumienia w dniu tego krótkiego, bo zaledwie dziesięcioletniego okresu. Nie moją rzeczą wyrokować, o ile i w jakim stopniu udało mi się wypełnić postawione przed laty dziesięciu zadanie. Trudno mi jest być sędzią samego siebie i instytucji kierowanej przezemnie. Mogę tylko powiedzieć, że czyniłem wszystko, żeby teatr w Bydgoszczy był utrzymany na wysokim poziomie, żeby służył celom i zadaniom kultury polskiej, spełniał szczególne zadania, jakie obowiązuja scenę każdą na swej dzielnicy.

Mogę z dumą powiedzieć, że wielu adeptów sztuki scenicznej, którzy pierwsze stawiali kroki na naszej scenie, pracuje dzisiaj na wszystkich scenach naszego kraju, nie wyłączając scen stołecznych, i że aktorstwo to zaszczyt przynosi Bydgoszczy. Cieszę się tem niewymownie, jest to bowiem dla mnie dowodem żywotności naszego teatru, jego siły dynamicznej i promieniowania na inne sceny polskie.

I cóż mam powiedzieć na przyszłość? chyba powtórzyć to, co było przewodnią myślą moją przed laty dziesięciu. Służba kulturze narodowej, pietyzm dla rodzimego tworzywa, dla

Palais de Danse

Najwytworniejszy lokal rozrywkowy w Bydgoszczy.

Codziennie Dancing

z rewiowymi występami pierwszorzędnych artystów.

Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 4. Tel. 21-25

prawdziwej sztuki i dalszy, nigdy nie ustępujący postęp w rozwoju naszej placówki teatralnej.

Dobry teatr zawsze będzie miał oparcie wśród kulturalnej publiczności. Dobry polski teatr jest jedną z najważniejszych placówek kulturalnych na ziemiach Polski. I taki nigdy nie ma powodu obawiać się o swą egzystencję. Dlatego pogodnie spoglądam w przyszłość.

W. Stoma.

Zmiany w zespole artystycznym.

Ubywają w następującym sezonie następujące sily:

P. Halmirska Barbara, zaangażowana do teatru Lutnia w Wilnie, pp.: Michalska Halina, Koczanowicz Zbigniew, Jaglarz Roman i Półoński Piotr do Teatru Wielkiego na Pohulance w Wilnie, pp.: Paszkowska Irena i Szyndler Jerzy do Teatrów Miejskich we Lwowie, p. Szabelakówna Irena do Teatru Miejskiego w Sosnowcu, p. Rychter Witold do Teatru Wielkiego (Opera) w Poznaniu, p. Iwański Stanisław do Teatru 8,15 w Warszawie.

Z dotychczasowego zespołu pozostają pp.: Czechowska Helena, Gabrielli Maria, Morozowiczowa Natalia, Podgórska Antonina, Soboltówna Irena (primabalerina), Domoślawski Marian (reżyser), Dytrych Lucjan, Korecki Kazimierz (reżyser), Leśniowski Emil, Lochman Stefan, Serwiński Mieczysław, Stoma Władysław, Wojnar Eugeniusz (baletmistrz).

Lista ta powiększa się o nowozaangażowanych a mianowicie pp: Arczyńska Maria (P. I. S. T. Warszawa), Brochocka Hanka (Teatr Miejski im. Orzeszkowej w Grodnie), Carnero Irena (opretka warszawska), Dorée Halina (Teatr Ziemi Pomorskiej w Toruniu), Grywiczówna Irena (opertka warszawska), Jabłowska Janina (Teatr Polski Poznań), Wańska Hanna (Teatr Kameralny Częstochowa), Butrym Seweryn (Teatr Wielki Lwów), Drewicz Stefan (Teatr Wielki Poznań), Kierczyński Ryszard (Teatr Polski Poznań), Rewkowski Zygmunt (Teatr Wielki na Pohulance Wilno), Sillich Jrzy (opera warszawska), Tatrzański Michał (Teatr Lutnia Wilno), Wawrzkowicz Marian (Teatr Lutnia Wilno), Winczewski Stanisław (Teatr Wielki — Opera Poznań).

Administrację teatru prowadzi nadal p. Władysław Polak.

Inspicjentura spoczywać będzie w rękach p. Gajdeckiego Aleksandra, suflerkami są pp.: Granowska Joanna i Stohłowa Michalina. Dział plastyczno-dekoracyjny: p. Hawrylkiewicz Jan, kierownik chóru p. Kulecki Karol., brygadier p. Gawryłow Mikołaj, efekty świetlne p. Jeżewski Franciszek. Orkiestra symfoniczna 61 p. p. Toalety współczesne dla pań wykonywać będzie nadal pracowna Marii Bojarskiej.

Orient Kenna Shampoo

farbuje włos przez zwykłe mycie.

12 kolorów

Wszędzie do nabycia, napewno w drogerii

„Monopol“ Fr. Bogacz
Bydgoszcz, ul. Dworcowa 14

Natalia Morozowiczowa

Każdy smakosz dobrze wie

że największy wybór zawsze świeżych delikatesów
znajdzie w najstarszej i najpoważniejszej firmie

St. Zimoch

Bydgoszcz — Niedźwiedzia 7 — Telefon 16-48

Obsługa fachowa — wykonuje natychmiast zlecenia telefoniczne.

JAN GOŁĘBIEWSKI

ulica Gdańska 39, róg Sniadeckich

Zegarki, zegary kominkowe
Wyroby ze złota i srebra
Kryształy, platery

WŁASNE WARSZTATY REPARACYJNE

Michał Cattrzański

*Na dobrą kawę i wyśmienite ciastka
lub najlepszej jakości potrawy i napoje
tylko do*

Najmodniejszej KAWIARNI wzgl. Pierwszorzędnej RESTAURACJI

SZMELTERA

Gdańska 30 Tel. 28-32 Krasieńskiego 1

Nasze zamierzenia repertuarowe

Tradycją każdego sezonu sceny bydgoskiej jest układ repertuaru teatralnego, który dzieli się zasadniczo na 2 części: Repertuar okresu zimowego, ciężący zawsze ku utworom wartościowym i poważniejszym literatury polskiej i repertuar okresu letniego, w którym pierwszeństwo oddaje się twórczości obcej i lżejszej. Tłumaczy się to tym, że publiczność latem szuka głównie rozrywki w teatrze, a artystom po całorocznej niemal pracy należy się wytchnienia w rolach łatwiejszych, niewymagających tak wielkiego wysiłku myślowego. Sezon zimowy poświęca się twórczości rodzimej i z obowiązku i ze względów na dobro autora. Nie chcemy autora polskiego sypać na czas zły, ogórkowy, czas w którym większość publiczności oddala się od teatru, chłonąc cuda przyrody. Autor polski ma prawo być oglądany i słuchany w okresie najlepszym, aby jego talent i praca nie szła w pustkę widowni. I sezon obecny również te przyczyny przede wszystkim miał na względzie. Miesiące: wrzesień, maj, sierpień oddajemy przeglądowi literatury obcej. A więc rozpoczynamy sezon (1 września) lekką i miłą komedią francuskiego autora G. i A. Acremant'a p. t. „**Arleta i zielone pudła**“, po czym w kolejności pójdą:

Vaszary'ego „**Małżeństwo**“ — głośna sztuka węgierska,

Buss-Fekete'go „**Jan**“ — ostatni sukces teatru wiedeńskiego.

Na tym kończymy z autorem zagranicznym i przechodzimy do sztuk polskich. Pierwsza z nich to komedia w 4 aktach, mało znana „**Krewniaki**“ będzie złożeniem hołdu niezapomnianemu komediopisarzowi Michałowi Bałuckiemu w 100-lecie jego urodzin. Drugą z tego cyklu będzie nieśmiertelna „**Nieboska komedia**“ Zygmunta Krasińskiego, w dalszym ciągu ukazać się dzieła Fredry, Prusa, Dobrzańskiego, Ruskowskiego, Iwaszkiewicza, Kiedrzyńskiego, Konczyńskiego, Chrzanowskiego itd.

Kochająca teatr publiczność znajdzie w nim wszystko od najpiękniejszych wzlotów romantyzmu, poprzez komedie 19-go wieku do sztuk dnia dzisiejszego. Od najgłębszych myśli Krasińskiego do bez troskiego i wesołego wieczoru Ruskowskiego czy Kiedrzyńskiego lub Chrzanowskiego.

E
L
E
G
A
N
C
J
A

T
A
N
I
O
Ś
Ć

T
R
W
A
Ł
O
Ś
Ć

3 FILARY

pończoszek i skarpetek

„NEGRITA”

Adolf Kepsz, Spółka Akcyjna

Łódź, ulica Sienkiewicza nr 65.

R. STENZEL

BYDGOSZCZ ^{Gdańska 5}
^{Dworcowa 75}

Cukiernia i Kawiarnia

poleca znane z swej jakości wyroby cukiernicze

Serminy najbliższych premier:

Sobota 2 października z okazji 100-lecia urodzin M. Bałuckiego ukaże się jedna z najlepszych jego komedii p. t. „**Krewniaki**“.

Dział muzyczny zainauguruje „**Księżniczka Czardasza**“ melodyjna operetka Kalmana. Premiera w sobotę, dnia 9-go października.

Janina Jabłonowska

Książki szkolne do wszystkich szkół

Mapy i atlasy dla uczniów, mapy ściennie klasowe i globusy, wszelkie przybory szkolne (zeszyty, bruliony, bloki, farbki), wszelkie artykuły biurowe
polecają

Księgarnie i Składy papieru Stanisława Jankowskiego

BYDGOSZCZ

Centrala
Gdańska 51, tel. 33-67

Filia
Długa 76

Filia
Welniany Rynek 6

Dostawy do biur i szkół. Odsprzedawcom udzielam od wszystkich art. piśmiennych rabat hurtowy.

MARIAN SUSAŁA

BYDGOSZCZ, STARY RYNEK 19

poleca

Telefon 11 28

w wielkim wyborze pończochy,
rękawiczki, bieliznę damską,
męską, oraz nowości sezonowe.

Ryszard Rierczyński

Restauracja i

Hotel Gelhorn

przy Dworcu

**Tu stołuje się i mieszka
WP. dobrze i tanio!**

Proszę się przekonać!

MODNE

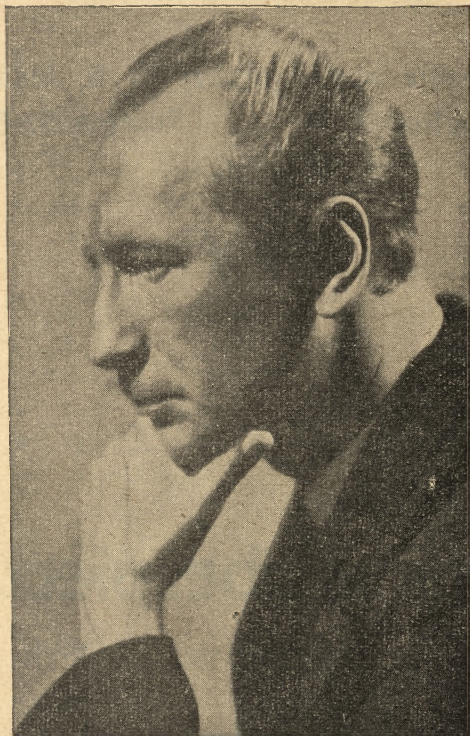
garsonki — swetry — pulowerki itp.

wszelką bieliznę wełnianą, oraz pończochy i rękawiczki
wykonuje fachowo i solidnie z najlepszej wełny

PRACOWNIA TRYKOTARSKA

JADWIGI BUKOWSKIEJ

Bydgoszcz, ulica Śniadeckich nr 2.

Mieczysław Serwiński

Ostatnie modele radioodblorników „TELEFUNKEN“
na dogodnych warunkach spłaty poleca

ZAKŁAD ELEKTRO-TECHNICZNY

W. TYBORSKI

właściciele: Wacław Tyborski i Józef Weyna
wykonuje *solidnie i tanio instalacje światła, siły i radia*
Sprzedaż: *żyrandoli, grzejników, aparatów radiowych*
i wszelkich przyborów elektro-technicznych
po cenach konkurencyjnych.

BYDGOSZCZ, ulica Śniadeckich 25 — tel. 35-15.

Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń

„FLORJANKA”

Spółka Akcyjna w Krakowie

Agencja w Bydgoszczy — O. Jende
Jagiellońska 4 — Telefon 33-65

Przyjmuje ubezpieczenia

w następujących działach:

Od pożaru, pioruna i eksplozji —
od gradobicia — od kradzieży
z włamaniem i rabunku — od
następstw wypadków — od
odpowiedzialności cywilnej
i samochodów od szkód.

Restauracja
Telefon 18-14

Prima

Bydgoszcz
Dworcowa 24

**Wytworny lokal nocny
- Orkiestra salonowa -**

Otwarty do rana.

Niskie ceny.

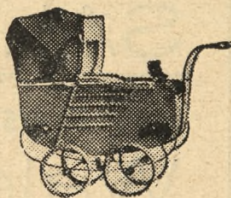
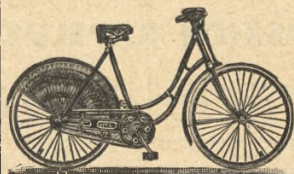

Jan Peśniowski

A. Wasielewski

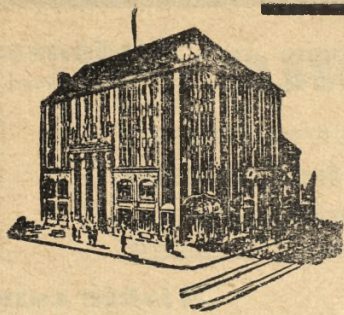
BYDGOSZCZ

Dworcowa nr 41,
tel. 1047.

„Polonia“

Rowery - Wózki dziecięce - Maszyny do szycia
Wielki wybór. Niskie ceny.

Jedwabie — Wełna — Konfekcja damska
Strój-Konfekcja męska

GALANTERIA - OBUWIE

Be De Te
BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Gdańska 15 BYDGOSZCZ Tel. 3354 i 3017

Władysław Bus-Fekete

JAN

Komedia w 3-ech aktach (4 obrazach). Przekład Dr W. Jampolski

OSOBY:

Hrabia	Michał Tatrzański
Cecylia	Natalia Morozowiczowa
Katinka	Janina Jabłonowska
Jan	Ryszard Kierczyński
Jerzy	Mieczysław Serwiński
Klari	* * *

Reporter radiowy	Edward Ziemski
Monter	Aleksander Gajdecki
Franciszek	Jan Leśniowski
Pokojówka	* * *
Spiker	* * *

Czas akcji dziś lub jutro, w każdym razie w bezpośrednim sąsiedztwie dnia dzisiejszego.

Obraz I, II, IV — w zamku hrabiego, obraz III w mieszkaniu hrabiny Katinki.

Reżyser:

Kuna Młodziejowska-Szczurkiewiczowa

Dekoracje:

Jan Hawrylkiewicz

SALON MÓD

POLECA

NAJNOWSZE MODELE DAMSKICH KAPELUSZY

Waleria Hinkelowa

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 9.

Najlepiej

czyści chemicznie i farbuje

BARWA właśc. S. Kalamajski

Gdańska 27 BYDGOSZCZ Gdańska 27

Dywany - Chodniki - Firany

poleca w wielkim wyborze po cenach najniższych

„DEKORA“

GDAŃSKA 22 TELEFON 32-6.

Zał. 1843 r.

Zał. 1843 r.

C. Siebert

właśc. W. Jarinowa

BYDGOSZCZ

ul. Gdańska 1-3

Telefon nr 12-26

najstarszy magazyn na miejscu

poleca:

Bieliznę damską i męską,
trykotażę, artykuły dziecięce
i towary galanteryjne.

A. MARCINIAK Sp. z o. o.

HURT Bydgoszcz, Długa 6, tel. 13-43 i 28-99 DETAL

Poleca: **Żyrandole elektr. i nowoczesne
oprawy oświetl. własnego wyrobu!**

Odbiorniki radiowe „Elektrit“, „Philips“, „Kosmos“, „Telefunken“ i inne,

Artykuły elektryczne i radiowe

Szkló oświetleniowe elektr. i gazowe.

Materiały techniczne.

Czekoladki i wyroby cukiernicze
najsmaczniejsze u **Grey'a**

Firma od 65 lat przodująca w Bydgoszczy.

Tajemnica sukcesu „Małżeństwa”

W zalewie tandety repertuarowej, tak zaciekle importowanej z zagranicy w imię bezpłodnego poszukiwania „przebojów” kasowych, ta bezpretensjonalna, na pozór, reportażowa komedia stanowi zjawisko wyjątkowo pożądane.

Jej spontaniczny sukces i żywa reakcja publiczności, towarzyszące tej sztuce na wszystkich widowniach teatralnych, mają swoje źródło nie tylko w doskonałej budowie faktury scenicznej, esencjonalnym dialogu i barwnym kolorycie całej galerii typów, żywcem przeniesionych na scenę ze środowiska naszej współczesnej „moral insanity”.

Istotną przyczyną tego wyjątkowego efektu, jaki „Małżeństwo” wywołuje na widzu pod pozorem zabawnej humoreski, tkwi w moralnym staffage’u, w etycznej atmosferze tej sztuki, która tanecznym, lekkim pas balansuje nad przepaścią tragicznego wręcz problemu..

W ramach popularnej formy literackiej kryje się bowiem zgoła już nie komediowe zagadnienie, którego aktualność narzuca się z każdym dniem, coraz to silniej, zmuszając do refleksji, do przeciwdziałania, do dobitnej i pozytywnej reakcji.

„Małżeństwo” porusza problem **rozluźnienia etyki domowego ogniska.**

W szeregu barwnych, mocnych, scen, ukazuje — jakże dobrze nam znany — „rodzajowy obrazek” dzisiejszego home’u,

MARIA HIRSZ-LANGEROWA

TEL. 10-96

B Y D G O S Z C Z

GDAŃSKA 33

Wykwintna galanteria męska

Polecamy również bogato zaopatrzone działy:

Pończochy damskie, rękawiczki, ostatnie modele torebek

„RADIOFON“ właściciel
Roman Smierniak

Bydgoszcz, ul. Gdańska 1 Tel. 39-96 naprzeciw Klarysek

POLECA: Radiodbiorniki, żyrandole, abażury, żelazka elektryczne 110/220 wolt
Akumulatory, anodówki, baterie, żarówki i t. d. Galanteria stołowa
Scyzoryki, brzytwy, nożyczki, aparaty do golenia itd.
Naprawa radiodbiorników. Instalacja siły i światła
Ładowanie i naprawa akumulatorów. Wszelki sprzęt radio-elektrotechniczny
.....
Wielki wybór. Ceny przystępne.

owego rodzinnego gniazda, w którym żona odgrywa przeważnie rolę.. przysłowiowej kukulki.

W kinematograficznym wręcz skrócie autor obrazuje „blaszki i nędze“ pożycia małżeńskiego zatrutego czadem dancingu, dopingowanego trutką flirtu, mordowanego na zimno, z premedytacją, bezmyślnym, snobistycznym bałwochwalstwem szychu i blichtru...

Są pewne znaki „na ziemi i na niebie“, że żyjemy — na szczęście — w epoce schyłkowości tych płytkich i dekadentkich poglądów, które potworną falą zgnilizny, perwersji i „szmoncesu“ zalały nas, jako nieuchronna konsekwencja wojennych wstrząsów.

Być może więc, że autor „Małżeństwa“ otwiera drzwi — które w ostatnich czasach, prawie na ścieżaj otworzył nasz samozachowawczy instynkt.

A jednak, gdy na scenie, w kapitalnie uchwyconym momencie najwyższego uniesienia, zapracowany, zagoniony, dzień w dzień pałą w łeb bity mąż, wypowiada swe credo, impuls tej pasji udziela się całej widowni, ogarnia wszystkich, porwa i znajduje swój solidarny wyraz w niemilkącym huraganie braw.

Bo tak już jest, że życie płynie ściśle uregulowanym korytem, nie nabytych, ale podświadomie zrodzonych praw i kano-nów etyki, czy moralności.

PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD KRAWIECKI

IGNACY KOWALCZYK

Umundurowanie i mody męskie

Wielki wybór materiałów stale na składzie.

Bydgoszcz, Śniadeckich 13, tel. 1844

HOTEL I RESTAURACJA

Gastronomia

właśc. *K. Katorski*

Tel. 3340

Tel. 3841

I chociaż na przestrzeni historii ludzkiej nieraz już kielkowały posiewy rozmaitych... Pitigrillich, nieraz zjawiały się „światoburcze“ innowacje, próbujące moralny kościec ludzkości wygiąć w secesyjną linię swoich krzywizn myślowych — to jednak zdrowy organizm ludzki zawsze umiał się z owych epidemii otrząsnąć, strzepując ten natrętny nalot w śmietnik psychicznego urazu...

Tej sprawie moralnej rekonwalescencji „Małżeństwo“ przysłużyło się dobrze.

Gromkie brawa, rozbrzmiewające na każdym przedstawieniu tej sztuki, świadczą nie tylko o sukcesie autora, czy Teatru, ale i o skuteczności owej etycznej iniekcji, za jaką śmiało można uważać tę barwną, tragi-komiczną komedię, mającą w sobie iście Molierowski rozmach, a wyniesioną przez autora niby transparent na czoło nadchodzącej już i bliskiej wielkiej, obyczajowej rewolucji naszych dni.

Ten właśnie moment etycznej wartościowości uznają w odczytnie autora sfery chrześcijańskie, z których inicjatywy i pod których moralnym protektoratem „Małżeństwo“ ujrzało światło sceniczne, stając się wybitnym zjawiskiem repertuarowym na horyzoncie współczesnej komediowej twórczości europejskiej.

Artur Horwath.

Najnowsze modele radiodbiorników na rok 1936-37

oraz ostatnie nowości żyrandoli i lamp nocnych

po cenach konkurencyjnych poleca:

P. MICHAŁSKI

ZAKŁAD ELEKTRO — RADIOTECHNICZNY

Telefon 32-07

BYDGOSZCZ

Gdańska 39

Wykonuje również wszelkiego rodzaju instalacje jak: siły, światła radia itd., oraz naprawy w zakres wchodzące.

Z pośmiertnej teki.

Dnia 27 czerwca 1937 r. zginął tragiczną śmiercią, podczas kąpieli w Radziejowie Kujawskim ś. p.

Zdzisław, Waclaw Nowakowski

Ś. p. Zdzisław Nowakowski urodził się w Nieszawie, województwie warszawskim dnia 2 czerwca 1910 r. Wykształcenie: Państwowa Szkoła Sztuki Zdobniczej, zaś wykształcenie zawodowe, Szkoła dramatyczna przy Wielkopolskiej Szkole Muzycznej w Poznaniu. Wstąpił na scenę Teatru Polskiego w Poznaniu, w roku teatralnym 1932/33, pracując następnie i kolejno w Teatrach Nowym i Polskim w Poznaniu. W roku teatralnym 1936/37, pracował w Teatrze Miejskim w Bydgoszczy.

Ś. p. Zdzisław Nowakowski na progu Swej kariery artystycznej, odznaczał się wielkim umiłowaniem Swego zawodu, sumiennością, koleżenością i potrafił zjednać sobie sympatię i uznanie Dyrekcji i Kolegów. Odszedł kryształowy człowiek i utalentowany artysta.

Cześć Jego pamięci!

Pierwsze zespoły aktorskie w Polsce

Teatr w dawnej Polsce był przez długie wieki przybłądą, który tułał się wśród ludu. Inteligencja nie popierała zupełnie rodzimego teatru, zapatrzona w zagraniczne dwory królewskie.

Teatr nasz znalazł schronienie u wioskowych plebanów, a pierwszym polskim aktorem jest żebrzący student. Mimo rozlicznych, a niejednokrotnie bardzo poważnych trudności, wśród zupełnego niezrozumienia przez społeczeństwo potrzeby teatru, rozwinął się on jednak i dojrzał. Fakt ten jest godny największej uwagi. Ubóstwo środków wywoływało ubóstwo repertuaru. Brak wybitnych autorów stwarzał brak aktorów. Wiele zatem pierwszych wysiłków scenicznych musiało przepaść, tonąc wśród szarych, niejednokrotnie bezimiennych porywów literackich. Stały teatr powstał z komedii ludowej, która rozwinęła się bardzo w latach 1550—1650, oraz ze starych misteriów pasyjnych, urządzanych na odpustach, zwłaszcza w Częstochowie.

Słynną taką pasją była w roku 1614 tak zwana „Peregrynacja Dziadowska“, kiedy to po odpuście w „Jodłowej“ pod Pilzнем, defilowały setki dziadów z religijnym śpiewem na ustach. Defiladę tę otaczały rzesze ciekawych tego niezwykle widowiska.

Odpust, a z nim łączące się zabawy ludowe, oswoiły lud z istotą widowisk teatralnych, które stały się poniekąd w pojęciu ludu jego potrzebą wewnętrzną, bez której nie wyobrażał sobie on żadnego odpustu. Tej miłości ludu do teatru dają złośliwy wyraz jezuickie intermedia, w których często szlachcic, lub student wypędzają chłopą z teatru, dokąd „jak niedźwiedź za miodem lezie“. W XVI wieku inteligencja stroniła od teatru średniowiecznego, garnąc się do klasycznej opery, która swój najwyższy wyraz znalazła za panowania króla Władysława IV, natomiast lud coraz bardziej przywiązywał się do swoich odpustowych misteriów, lgnąc całym sercem do świetnych typów, często brutalnych i zbyt może trywialnych, lecz wziętych z najgłębszych prawd życia.

W Polsce, pierwszym miastem, które dzięki wiekowej kulturze, oraz licznym szkołom mogło się zdobyć na pierwszą aktorską trupe, składającą się z młodzieży wyższych uczelni, był Kraków. Zespół ów zwał się „kompanią studentów krakowskich“.

W początkach XVI wieku pomiędzy 1516 — 1522 nauczyciele bursy jerozolimskiej zorganizowali zespół dla odegrania kilku humanistycznych sztuk. Grali w nich synowie znakomitych szlacheckich rodzin, mieszkający w bursie, a podobno grali tak świetnie, że występowali nawet na królewskim dworze. Potem imiona aktorów wydrukowano w tekście jednej z granych sztuk. W ten sposób powstała w Polsce pierwsza obsada ról.

Nowo otwarta

ŚNIADALNIA-BAR

poleca

przy ul. **Gdańskiej 71**

wyborową kuchnię, dobrze pielęgnowane piwa i napoje alkoholowe

Sokal codziennie otwarty do godz. 24

F. Gabriel

Wkrótce Dominikanie krakowscy zachęcenj tak dodatnim rezultatem, wystawili w latach 1518—1533 publicznie dwa misteria polskie: „Historia o św. Janie Chrzcicielu“ i „Historia Ukrzyżowania Pańskiego“. Wystawienie tych misteriów było bodźcem do samodzielnego zorganizowania się studentów i dawania przedstawień w czasie karnawału w domach prywatnych.

W roku 1555 w księgach rachunkowych Krakowa zapisano, że „konsulowie darowali tałara, gdy ich bankietem przyjmowano i komedia także recytowaną była“.

Kompansje studenckie miały w swoim składzie po kilkanaście osób. Przeważnie studenci grali w święta Wielkanocne od Niedzieli Palmowej do Wielkiej Soboty włącznie. Zwłaszcza dzień palmowy czczono uroczyście, bowiem aktorzy publicznie się na ulicy prezentowali, aby w ten sposób obudzić znacznie-sze sobą zainteresowanie.

Jeden aktor przebrany za Chrystusa jechał na osiołku w towarzystwie kolegów przebranych za apostołów i gromady dzieci świętecznie ubranych z palmami w rękę.

Zabawą kierował Ewangelista, który odczytywał tekst Ewangelii po łacinie.

Jarosław Miciński.

ADAM MIKOŁAJSKI

Zakład Krawiecki

Wykwintnej Garderoby damskiej i męskiej
oraz poszycia futer

Obfity wybór materiałów krajowych
i zagranicznych stale na składzie

BYDGOSZCZ, Pomorska 7

Tel. 1444

(w pobliżu Gdańskiej i Dworcowej)

Tel. 1444

Współpraca Radia z Teatrem.

Radio jako czynnik kultury i propagandy oddaje nader cenne usługi w każdej dziedzinie, a zatem i w dziedzinie teatru. Wychodząc z tego założenia trudno uważać radio za wroga i konkurenta teatru. Radio stało się raczej sprzymierzeńcem i sojusznikiem teatru, pozyskując dlań szerokie masy swych słuchaczy. Zresztą tendencja radia nie idzie w kierunku zastąpienia sceny widowiskowej sceną słuchową. Najdoskonalsze słuchowiska nie potrafią zastąpić bezpośredniego zetknięcia i wymiany wrażeń pomiędzy sceną a widownią.

Być może odbiornik w domu odciąga mniej zamożną publiczność od teatru, dając jej pewną „namiastkę“ wrażeń artystycznych, jednak zagranicą, gdzie przez radio dość często nadawane są opery i przedstawienia teatralne, doświadczenie wykazało, iż wpływ radiofonii na frekwencję teatralną jest raczej korzystny. Jest to poniekąd zrozumiałe, jeśli zważyć, że radio stwarza w ogóle potrzebę i głód wrażeń artystycznych, tam zaś, gdzie one już istnieją, w każdym razie wzmaga je, szerząc i podnosząc wśród przeciętnych radiosłuchaczy kulturę teatralną i muzyczną.

Dzięki audycjom radiowym wzrasta zainteresowanie do transmitowanych dramatów i dzieł muzycznych, co odbija się dodatnio na frekwencji teatralnej.

BŁAWATY-JEDWABIE
FIRANY

Czesław
Borys
PLAC TEATRALNY 4

Tel. 37-08 i 31-34

Magazyn Gorsetów

MARIA KASPROWICZ

dawn. W. G. Neumann

Bydgoszcz, ul. Gdańska nr 27.

Gorsety, biustonosze, bielizna. — Gorsety na miarę.

Oprócz bezpośrednich transmisji, radio potrafi również i w pośredni sposób przyjść z pomocą teatrowi. Przykładem np. jest Polskie Radio, stojąc na stanowisku, że należy popierać teatry nasze w pracy artystycznej, która często połączona jest z ofiarami pieniężnymi, postanowiło szczególną uwagę poświęcić naszym scenom, wprowadzając do programu regularne przeglądy sceniczne sztuk, które mają się ukazać na deskach scenicznych. Wybitni teatrologicy i krytycy teatralni omawiają tu pracę artystyczną naszych scen, nowe utwory dramatyczne, ich inscenizacje i grę artystów.

Szczególnie skutecznym czynem okazało się następnie zapoznanie radiosłuchaczy z ważniejszymi premierami i prapremierami na różnych scenach. Dzieje się to w ten sposób, że nadawane są przez radio, jako krótkie audycje, charakterystyczne sceny sztuki wraz z odczytem objaśniającym kierownika teatru lub dramaturga, wzmagając w ten sposób ogromne zainteresowanie do wybitniejszych premier.

Studio bydgoskie Rozgłośni Pomorskiej wprowadziło również radiową krytykę teatralną, w której zajmowane jest stanowisko wobec pracy teatralnej na naszej scenie. Owa krytyka teatralna odbywa się niezależnie od prasy codziennej co drugą niedzielę w godzinach południowych.

Jak widać tendencja radia nie jest skierowana przeciwko teatrowi, a nawet odpowiednio wyzyskane radio wywiera wpływ zbawienny na ogólną sytuację w świecie teatralnym.

CARL BEHREND & Co.

BYDGOSZCZ

**Kawa — Herbata — Kakao.
Towary kolonialne. Wina-Likiery.**

Bezpośredni import z krajów produkujących. Hurtowa palarnia kawy i pakownia herbaty. Generalne zastępstwo firmy „Kosma“ T. A. Gdańsk.

Gdańska 23. Telefon 33-23

NA GAPE...

Tygodnik „Prosto z Mostu“ przynosi następujący wiersz znanego satyryka Artura Marii Świniarskiego p. t. „Satyra na gapę“:

Czemu teatr robi klapę?
Bo się wszystko pcha na gapę.
Każdy znajdzie jakiś dowód,
Że ma bardzo ważny powód,
Ten ma stryja w T. K. K. T.
Ten ma w magistracie tatę,
Ten, bo ma kuzynkę w chórze
Ten raz Mirze posłał róże.
Ten ma ciocię, co ma kino.
Ten się „z powołaniem minął“
Ten ma srebrny wawrzyn PAL-u.
Ten, bo Urkę, ten po Jalu.
Ten raz w Polskim statystował
Ten Messalce ząb plombował.
Ten do okna dał afisze.
Ten, bo do „Płomyka“ pisze.
Ten peruki wypożycza.
Ten, bo w brydża ogrzał Znicza,
Ten oprawia egzemplarze.
Ten był raz z Jaraczem w barze,
Ten Hemara do chrztu trzymał,
Ten ma fotografię Syma.
Ten, bo z nim się Szyfman wita.
Ten, bo jest Izraelita..
Ten ma „Bigdę“ z dedykacją,
Ten, bo kontakt ma z sanacją

Najbardziej

elegancki magazyn naszego miasta

STANISŁAW GRZEGORZEWSKI

Mostowa 9, tel. 13-72

poleca po najniższych cenach
płaszczki, sukienki, bluzeczki
oraz znane ze swej dobroci obuwie

A. Nozdezykowski

BYDGOSZCZ, UL. MOSTOWA 6 - TEL. 3192

*Największy specj. magazyn
galanterii męskiej - kapeluszy i płaszczu*

poleca stale **nowości** w niezrównanym
wyborze oraz najniższych cenach.

Ten Osterwie wróżył z ręki,
Ten, bo ma ukryte wdzięki.
Ten walizki nosił Solskiej,
Ten jest w boksie mistrzem Polski.
Ten tłumaczy z węgierskiego.
Ten, bo ceni Jarossyego.
Ten jest z PIM-u, ten jest z PAT-a,
Ten jest w ZASP'u, ten jest z ŻAT'a.
Ten jest w ZOZ'ie, ten jest w KOP-ie,
Ten w OZON'ie, a ten w LOPP-ie.
Ten, bo chce napisać sztukę.
Ten, bo Dymśzy sprzedał sukę.
Ten Węgierkę zna z widzenia.
Ten już tak z przyzwyczajenia.
A u tego raz mieszkało
Dwóch aktorów, płacąc mało —
W Wielkim kłapa. W Małym kłapa.
Bo tu gapa. I tam gapa.
Bo tu wata. I tam wata.
Mama — wata, Wata — tata.
Dziadek — gapa. Babka — gapa.
W Polskim kłapa. W Letnim kłapa.
Kłapa, Plajta, Gwałtu! Larmo!
Tamten darmo. I ten darmo.
Wszystkie członki. Wszelkie stany.
Także... niżej podpisany *Artur Maria Swinarski.*

Cukiernia - Hawiarnia

Café-Duo

właściciel: **JÓZEF TYBOROWICZ**

Gdańska 22, telefon 23-70

Pierwszorzędny lokal towarzyski

Poleca ciastka i kawę dla najwybredniejszych smakoszy.

J. J. GOERDEL

1811 125 1936

właśc. EDMUND MATECKI
Bydgoszcz - Długa 10 - Tel. 3014

Najstarszy Hurtowy Handel Win i Spirytualii

Specjalność: **WINA WĘGIERSKIE**

Winiarnia - Probiernia

ZAPRZYSIĘŻONY DOSTAWCA WIN MSZALNYCH.

FABRYKA:

LIKIERU, KONIAKU, RUMU, ARAKU.

Własne składy wolno-cłowe.

NAJWIĘKSZY DOM DELIKATESÓW

BENON JAGŁA

BYDGOSZCZ, PLAC TEATRALNY, TEL. 14-62

Poleca największy wybór:

delikatesów, win i wódek krajowych i zagranicznych.

Drób - dziczyzna.

Pierwszorzędny Zakład Fryzjerski

DLA PAŃ I PANÓW

Trwała i wodna ondulacja

ROMAN FORMANOWSKI

Mostowa 12, tel. 38-56

Wielki wybór kosmetyków i perfumerii

„Eau de Lavande“

jest niedościgniona

do nabycia tylko

w DROGERII POD „ŁABĘDZIEM“

Bydgoszcz, ulica Gdańska nr 5.

Telefon 38-29.

Zakłady Przemysłowe Romana Żurowskiego

„Leszczków”

Bydgoszcz, Gdańska 20a, telefon 29-19.

Zapraszamy uprzejmie JWP. do łaskawego obejrzenia wytwornych samodziałów wyrabianych na wzór angielski, w oryginalnych barwach i deseniach.

Doskonale na płaszcze, ubrania, kostiumy, zarówno dla Pań jak i dla Panów.

» **LUKULLUS** «

poleca swe

smaczne i odżywcze
czekolady, cukry i kakao.

Filie i reprezentacje w wszystkich większych miastach Polski.

Grajcie

wszyscy w obywatelskiej kolekturze

KAPTURKIEWICZA

Sp. z o. o.

PLAC TEATRALNY

TELEFON 30-63.

Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. Bydgoszcz, ul. Poznańska 12-14.